

2021-149

Archeologienota Torhout Roeselaarseweg 36

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

21-9-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Torhout Roeselaarseweg 36 (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied en waarbij de totale oppervlakte van de betrokken bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is in gebruik als landbouwgrond en bestaat uit 2 zones: een kleine rechthoekige zone in het noorden (800m², weiland) en een grote onregelmatige zone in het zuiden (6480m²). De zuidelijke zone grenst in het zuidwesten aan een landbouwloods. Op het westelijke deel van deze zone zijn plastic tunnels aanwezig waarin aardbeien worden geteeld; het deel ten oosten van de loods is braakliggend, de rest van deze deelzone is met gras begroeid.

Het plangebied was steeds gelegen in een landelijke omgeving op ruime afstand van de kern van Torhout. Concrete informatie over het plangebied kan afgeleid worden uit cartografische bronnen, die vanaf de Ferrariskaart (ca. 1777) betrouwbaar zijn. Kort voordien (rond 1750) werd ten oosten van het plangebied de huidige Roeselaarseweg aangelegd. Op de Ferrariskaart is het plangebied te situeren op landbouwgronden ten oosten van deze straat. Op de Atlas der Buurtwegen is dit ook te zien, wel wordt net ten zuidwesten een molen en enkele bijhorende gebouwen afgebeeld. Dit is de Sneppemolen, een houten koren- en oliewindmolen, gelegen ten noorden van de kruising van de Roeselaarseweg en de Snekpestraat, bij de vroegere herberg De Snekpe op het gelijknamige gehucht. De molen werd opgericht in 1836, vermoedelijk werd hij overgebracht van elders (cf. jaartal 1773 op enkele balken). Tijdens/na WO I raakt de molen beschadigd, de molenkast werd in de 1921 overgeplaatst naar Werken. Deze molen en bijhorende gebouwen worden op de latere 19de-eeuwse kaarten steeds aangeduid, het plangebied blijft onbebouwd. Op de luchtfoto van 1971 is het terrein in gebruik als landbouwgrond. Ten zuidwesten zijn meerdere (kleine) hoevegebouwen zichtbaar, deze worden later vervangen door de huidige loodsen. Het plangebied blijft steeds onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Afgaande op de cartografische bronnen was het plangebied dus minstens sinds ca. 1777 in gebruik als landbouwgrond. Grootschalige bodemverstoringen lijken er sindsdien niet te hebben plaatsgevonden.

Het plangebied is te situeren net ten zuiden van de Handzamevaart, die ten oosten van Lichtervelde ontspringt en in Diksmuide in de IJzer stroomt. De omgeving van het plangebied is gelegen op de lagere uitlopers van enkele hogere ruggen die zich verder ten oosten en ten zuiden bevinden. Het terrein bevindt zich op de hogere, droge oever van de Handzamevaart, en helt af van west naar oost en van zuid naar noord. De gronden ten zuidwesten zijn duidelijk hoger gelegen, die ten noorden en oosten lager. Het huidig maaiveldniveau bedraagt +16,60 tot +16,80m TAW in het noordelijke deel, en +18,20m TAW (in het zuidwesten) tot +16,10m TAW (in het noordoosten) in het zuidelijke deel. Bodemkundig kan op het terrein een (matig) droge lemig zandbodem tot droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont verwacht worden.

Teneinde de dikte van het teelaardepakket na te gaan, werden op het terrein 6 controleboringen uitgevoerd. Algemeen tonen de boringen aan dat het terrein nogal sterk verstoord is, en waar er wel

nog een teelaardepakket aanwezig was, is dit minstens 48cm dik. De meeste boringen waren zandig, in het noorden werd een meer kleiige bodem aangetroffen.

Op de Centrale Archeologische Inventaris zijn er amper gekende sites aangegeven in de buurt van het plangebied. De archeologische verwachting is hierdoor ongekend. Afgaande op de ligging en historische ontwikkeling van het plangebied – op een hellende, droge oever naast een waterloop, op een terrein dat sinds lang in gebruik is als landbouwgrond – is het echter niet onwaarschijnlijk dat er archeologische sites aanwezig kunnen zijn, die een goede bewaring kunnen kennen. Het betreft dat voornamelijk sites met grondsporen. In situ steentijd artefactensites worden niet verwacht, gezien de oorspronkelijke bodemopbouw niet bewaard is (podzol is afgegraven door eeuwenlange landbouw). De controleboringen tonen enige versterking aan, maar het is niet duidelijk of deze tot een vernieling van het bodemarchief heeft geleid.

De geplande werken kaderen voornamelijk in de verbetering van akkergrond. In de kleine noordelijke zone wordt een vijver van 800m² uitgegraven, tot meer dan 3m diep. Deze vijver zal met 2 buizen (vulbuis en overloop, beiden 20cm diameter) in verbinding staan met de Handzamevaart, die zich er net ten noorden van bevindt. De uitgegraven grond wordt gebruikt om de grote zuidelijke zone op te hogen (ca. 20 tot 50cm). Voorafgaand deze ophoging wordt de teelaarde in deze zuidelijke zone afgegraven tot 30cm diep. Deze teelaarde wordt later opnieuw bovenop de ophoging aangebracht, zodat er een vruchtbare toplaag aanwezig blijft. Er vinden dus in beide deelzones bodemverstoringen plaats.

Het plangebied kent een eerder ongekende archeologische verwachting door het gebrek aan onderzoek in de omgeving, maar er zouden wel archeologische sites met grondsporen aanwezig kunnen zijn op het terrein. Deze sites kunnen zich net onder de teelaarde manifesteren. De controleboringen hebben aangetoond dat de teelaarde minstens 48cm dik is. Dit betekent dat het afgraven van een deel van de teelaarde in de zuidelijke zone geen bedreiging vormt voor eventueel aanwezige archeologische sites, deze kunnen in situ bewaard worden. De geplande werken zijn van die aard dat een potentiële site enkel bedreigd wordt ter hoogte van de kleine noordelijke zone waar een vijver van 800m² wordt uitgegraven. Deze oppervlakte is zodanig klein, dat het weinig relevant is om in deze deelzone verder vooronderzoek te adviseren om een landelijke archeologische site – die zich doorgaans over een veel grotere oppervlakte manifesteert – te kunnen vatten. Dus hoewel de mogelijkheid bestaat dat ter hoogte van de vijver een (deel van) een archeologische site wordt verstoord door de werken, wordt een verder vooronderzoek niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologische sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

---

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.